

1.04 Strokovni članek

UDK 666.1.17:728.82(497.4 Cerklje)
prejeto: 6. 4. 2006

Hanka Štular

dipl. umetn. zgod., Novinarska ul. 4, SI-1000 Ljubljana

Steklenina na gradu Strmol

IZVLEČEK

Prispevek obsega popis steklenine na gradu Strmol s strokovno oceno, datacijo in komentarjem glede kakovosti in namembnosti. Zbirka obsega posodje za pitje in natakanje, posode za okras prostorov in zbirateljske kose v vitrinah.

KLJUČNE BESEDE

Strmol, steklenina, pihano, brušeno, vgravirano

ABSTRACT

THE STRMOL CASTLE GLASSWARE

The contribution comprises an inventory of the glassware at the Strmol castle with an expert evaluation, dating and comment in regard of quality and purpose. The collection comprises drinking and pouring glassware, decorative glassware, and collectors' items in glass cabinets.

KEY WORDS

Strmol, glassware, freeblown, cut, wheel engraved

Steklenina v protokolarnem objektu gradu Strmol na vznožju Dvorjanskega hriba obsega poleg posodja za pitje, natakanje, rabo pri mizi in v kuhinji še starinsko, ki so jo poznejši lastniki gradu (od 1768 dalje) pridobivali z dedovanjem, nakupi ali pa prejeli v dar. Služila je za okras bivanjskih in reprezentančnih prostorov, bodisi razpostavljena po pohištvu ali shranjena v vitrinah. In slednjič je tu še posodje, ki je bilo prineseno na grad v času, odkar služi sprejemom, pogostitvam in podobnim protokolarnim prireditvam.

Celotni sklop, naveden s številkami (1 do 82 in 1* do 21*)¹ obsega nize (vrste enako oblikovanih in okrašenih kosov), bolj ali manj kompletno ohranjene servise (po obliki in okrasju enotne sestave jedilnega in strežnega posodja), garniture (po nekaj kosov, ki služijo določenemu namenu) in posamezne kose. Večina steklenine je izdelana iz brezbarvnega prozornega (nekaj je tudi osvinčene) stekla, iz barvastega stekla, ki je v nekaj primerih obarvano že v masi, sicer pa barvno plativano (z nataljevanjem ene ali več tenkih plasti opaknega ali prozornega barvastega stekla na predele ali na celotno površino posode) ali pa je barvno luženo (z izpostavljanjem steklenine kovinskemu solem, ki se z žganjem pri 600–650 °C spojijo s površino predmeta v mikroskopsko tenko barvno plast). Okrasje je pritaljeno v nitih, kapljah ali brbončicah, vzorčno vbrušeno, motno in svetlo vgravirano, naslikano z opaknimi ali prozornimi emajli ali pa so posamezni predeli predmeta pozlačeni.

Glede izvora steklenine ostaja marsikatero vprašanje odprto: ali so jo oblikovali in okrasili v čeških steklarnah, ali pa so jo oblikovali in okraševali češki steklarji, ki so se za stalno ali samo mimogrede udinjali v glažutah in steklarnah po vsej Evropi in tudi na Slovenskem. Zanimivo je, da med gradivom ni zaslediti t. im. muranske steklovine, to pomeni steklovine iz slovitih beneških steklarn na Muranu in drugih beneških otokih. Ali velja to pripisati okusu strmoljskih lastnikov, ostaja prav tako odprto vprašanje.

Glede kakovosti tako posodja za pitje in natakanje kot tudi predmetov za okras prostorov in vitrin velja, da je vseskozi srednja, ni torej niti podpovprečna niti vrhunska. Časovni razpon nastanka steklenine na Strmolu je sorazmerno majhen – od 18. do 20. stoletja. Pri tem velja, da večina izvira iz poznega 19. in prve polovice 20. stoletja.

Opis in ocena strmoljske steklenine se začneja z nizi in s tistimi posameznimi kosi, ki so po vsej verjetnosti ostanki nizov (št. 17, 20, 21 in 4*, 5*). Kelih za penino št. 17 je primerek s široko, zaob-

ljeno kupo, ki je lahko poleg pitju penine služil tudi za strežbo raznih prigrizkov in sladice. Pri nizu devetih kelihov za penino pod št. 20 je dovoljena domneva, da jih je obsegal še več. Debelo ostenje je ohranjalo pijačo hladno, gladki pas ob ustju je olajšal pitje, fasetirana kupa in deblo pa sta kelihu dajala lesketavi videz. Ali so jih postavljali na mizo ob pogrinjek za posameznega gosta ali pa so bili pripravljani na pladnju za strežbo kot aperitiv ali za čas po obedu, ostaja odprto. Številka 21, sloki, trobljasto razširjeni kupi z okrasnim, z listastimi brusinami okrasno obrušnim kolobarjem ob dnu, sta postavljeni na dokaj nizko, mnogokotno pobrušeno deblo in sta pač še ena izmed številnih različic kelihov za penino.

Pri servisih oziroma ostankih le-teh (št. 1, 2, 3, 5, 9, 18 in 1*, 2*, 3*, 5*, 7*, 18*, 19*) je št. 1 servis z vrsto kozarčkov (verjetno jih je bilo nekoč dvanajst) in s skladno oblikovano in okrašeno steklenico s čepom. Gre za samo 5,5 cm visoke kozarčke iz servisa za žgane pijače, namenjenega omizju, ob katerem so si gostje pijačo natakali kar sami. Glede oblikovanja velja, da so bili posamezni kosi vpihani v mnogokotne (pri kozarčkih sploščene kalupe) in nato samo oblikovno pobrušeni, ne pa oblikovno brušeni, kar je izjemno zahtevna tehnika oblikovanja steklenine najvišje kakovosti. Celotno površino posod prekrivajo motno, precej plitko vgravirane stilizirane vitice, motiv, ki v ničemer ne aludira na zvrst pijače (npr. grozdje za vino, sliva za žganje).

Pri št. 2 (pet kelihov za desertno vino) verjetno ne gre za servis, saj izrazito poznobidermajerska steklenica nima prav nič skupnega s kelih. Kelih so namreč tako po obliki debel kot po raznobarnih kupah značilni za slogovno strujo *art deco* (20. in 30. leta 20. stol.); ali je šlo prvotno za servis (s skladno izoblikovano steklenico) ali pa le za niz kozarcev, seveda ni več mogoče ugotoviti.

Pri št. 3 gre dejansko za servis, saj so tako šilca kot steklenica po uporabljenem steklu in deloma tudi po obliki enotni (oblika široko odprte kupe ustreza obliki spodnjega dela trupa steklenice.)

Pri št. 5, danes sicer nepopolnemu servisu, gre za serijsko proizvedeno steklenino, iz katere so servise sestavljali po želji kupca že kar v steklarni, verjetneje pa je bil to posel specializiranih trgovcev s steklenino oziroma z namiznim posodjem; število ročk za vodo, steklenic za razna vina in žganje je seveda ustrezalo obsegu servisa. Pri oblikah gre za reakcijo na težko, masivno oblikovno in okrasno brušeno (neoklasicistično) posodje prve polovice 19. stoletja s povratkom k osnovnemu oblikovanju s pihanjem v skrajno tenko izpihana ostenja. Primer neoklasicistične steklenine so npr. kelih št. 19 v obliki okrasne urne z jajčasto kupo na kvadratični plinti in z značilnim neoklasicističnim graviranim okrasjem pod ustjem – s pre-

¹ Drugi del popisa, ki je nastal decembra 1997, je sestavljen iz 21 enot, ki so bile na gradu odkrite naknadno in zato niso del prvotnega popisa, ki zajema 82 enot.

pletom vitice in draperije. Slednjič pa servis št. 5 govori tudi o dokončni zmagi oblikovno enovite opreme pogrnjene mize z med seboj usklajenimi servisi za hrano in pijačo in garniturami pribora.

Pri št. 18 – servisu za žganje – je zanimiva tako motivika poslikave kot tudi njena porazdelitev: celotni prizor lova na lisico je na steklenici, na kozarčkih pa so posamezni motivi. Znano je, da so tudi steklarne v Sloveniji prevzemale naročila za poslikavo servisov in pri izbiri motivov upoštevale želje naročnikov. Veliki servis za različne pijače št. 19* povzema po sestavu potovalne garniture oziroma garniture, ki so jih po halaliju prinesli v posebej zanj izdelanemu kovčku v gozd, na kraj, kjer je bil zložen lovski plen. Prizmatične steklenice, kozarce, tumblerje, kozarce in šilca na nizki nogi krasijo na obodih medaljoni s pretiski lovskih prizorov v slogu bakrorezov 18. stoletja.

Kozarec iz velikega servisa za različne pijače (št. 19). (foto: Gojko Zupan)*

Pri garnituri ročke in dveh kozarcev (št. 4) je zanimiva predvsem poslikava z emajlnimi barvami. Mestna grba Celovca in Ljubljane sta namreč opremljena z nemškima imenoma obeh mest, kar kaže na povezavo med pripadniki nemškega življa na Koroškem in Kranjskem. Verjetno bi doslej neprepoznani rodbinski grb plemenite oz. poplemenitene osebe na ročki razkril še kaj več.

Vrčki za pivo (št. 14, 15, 16) so posamezni kosi in so bili priljubljeno osebno darilo; eden od njih ima svetlo vbrušene cvetne motive (št. 14), dva pa

sta okrašena z gravuro. Pri nizkem vrčku št. 15 gre dejansko za nizek vrček in ne za vrček, ki bi ga kdaj pozneje znižali s pobrušenjem okrušenega ustnega roba. Opozoriti velja še, da jelen ni le motiv, povezan z lovom ali gozdom, temveč je tudi prisposoda luči, globokega hrepenenja itd. Podobno je tudi pri vrčku št. 16 z gravuro konja simbolika zelo raznolika, še zlasti v njegovi povezanosti s človekom.

V razdelek okrasne steklovine sodijo večji kosi, ki razpostavljeni po pohištvu policah ali konzolah, služijo za okras bivanjskih prostorov. (št. 10, 13, 51, 52, 59, 63, 71, 78). Po obliki in okrasju spominja ročka št. 10 na posode, ki so nekoč ob mizi služile za oplakovanje mastnih prstov. Garnitura ročke s plitko skledo ali z velikim krožnikom za prestrezanje vode je bila nekoč prestižni del namiznega posodja in temu ustrezno izdelana iz izbranih snovi (bakra, bron, medenine, srebra, pozneje tudi iz stekla) in bogato okrašena. Visoki kozarec oz. bokal št. 13 z emajlno slikarjijo dveh grbov in letnico 1624 je okrašen v slogu luksuzne steklenine 16. in 17. stoletja. Eden od grbov je vsekakor štajerski deželni grb, začetnice F. H. in G. M. pod njim pa niso povezane z družinama Gorup ali Hribar, ampak morda z doslej še nerazrešenim družinskim grbom. Vsekakor gre za plemenite oz. poplemenitene osebe, na kar opozarja petrogeljna heraldična krona.

Med okrasno steklenino šteje vsekakor tudi št. 59, okrasni bokal iz 30. let 20. stoletja z vzorcem plitko vbrušeni (krogelni) leč, s svinčevo črno naslikanih črnih ptic v različnih pozah in različno izoblikovanih zlatih cvetk. Poslikava s svinčevo črno in z zlatom je moderna različica steklenine, kakršno je v 18. stoletju kot dekorativno izpeljanko steklenine nürnberškega poslikovalca na domu Johanna Schaperja (1621–1670) med drugim izdeloval češki mojster Ignaz Preissler. Podobno okrašen je tudi okrasni pokal št. 51, čeprav velja opozoriti, da se sedanji pokrov že po obliki glaviča ne ujema z izrazito klasicistično zasnovano tako oblike kot okrasja posode. Pri obliki povzema jajčasta kupa, v mnogokotnik obrušeno deblo in oglata plinta neoklasicistične urne oz. kozarce za vino na nizki nogi in kvadratni plinti iz začetka 19. stoletja. Zelo učinkovita je tudi kombinacija črne barve in zlata pri naslikanem okrasju: črno obrobljena zlata ornamentika in zlata podoba Amorja na črnem polju medaljona.

Ali sta posodi s pokrovom št. 63 in 52 služili tudi kakšnemu praktičnemu namenu, ni mogoče reči, sicer pa sta dovolj dekorativni, da so ju razpostavljali samo za okras. Skleda št. 71 je tako po obliki kot po plastičnem okrasju rahlo zavrtih reber značilen primerek secesijske okrasne steklenine, kakršne so izdelovali v takrat znova cvetočih steklarnah na Češkem, npr. v steklarni Loetz Witwe v

Klaštrskem mlynu, kjer so se intenzivno posvečali posnemanju barvno prelivajočega se irisa v slogu Louis Comfort Tiffany. Modra skleda pa bi poleg svoje funkcije kot dekorativen kos kdaj pa kdaj lahko služila tudi praktičnim namenom kot skleda za pecivo, sadje ali cvetje.

Številka 78 je krožnik, katerega svetlo modra barva v kombinaciji z vzorcem zlatih pikic na širokem robu učinkuje zelo dekorativno. Ali je bil krožnik podstavek za kakšno posodo ali sam sebi namen, ni jasno.

Steklenina s št. 46, 47, 48 je izdelana iz jantarjevo ali topazno rjavega prozornega stekla ali pa je platirana z njim. V modo je prišlo v dvajsetih in tridesetih letih 20. stoletja kot masa ali barvna plast za oblikovanje in krašenje zahtevnejših kosov. Oblikovno obrušeno vazico št. 46 iz jantarjevo rjave steklene mase krasi pod ramo srebrnkast pas, ki s svojim dekorjem povzema dragoceno kovinarsko okrasno tehniko *niello*. Karafa s čepom št. 47 in kozarec št. 48 pa sta platirana. Okrasje (*rocailles* in jelen v gozdu) je motno vgravirano do brezbarvne osnove in s tem je dosežena mikavna belorumen kombinacija.

Vazica iz jantarjevo rjave steklene mase (št. 46).
(foto: Gojko Zupan)

Med zbirateljskimi kosi, ki so bili razpostavljeni po vitrinah, velja kot posebno zanimivost omeniti pokalček št. 50 z okrasjem vtaljenih zavitih niti iz rdečega prozornega stekla; je namreč natanko tak,

kot barvno reproducirani pokalček v knjigi *Das große Bilderlexikon der Antiquitäten* (Praga/Gütersloh : Artia-Bertelsmann, 1968). Datiran je v prvo polovico 18. stoletja in po izvoru opredeljen kot češki. Ob tem velja opozoriti še na vrsto bogato okrašenih kelihov za vino (št. 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 in 29), ki so bili nekoč po vsej verjetnosti opremljeni s pokrovom, torej pokalčki. Kelih (oz. pokalček) št. 29 tako po obliki kot tudi po zelo bežni motni oz. "drsani" gravuri spominja na zgodnje nürnberške gravirane pokale. Ob tem velja še pripomniti, da so bili pokalčki namenjeni strežbi toplih vinskih napitkov, ki so bili v 18. stoletju zelo priljubljeni.

Med zbirateljskimi oz. vitrinskimi kosi zagotovo pritegne pogled rdeča steklenina, ki je obarvana v masi, platirana ali pa lužena. Pri kozarcu št. 37 značilne bidermajerske oblike, gre za t. i. kozarec z žmulastim dnom (*Ranftglas*). Oblikovan je iz masivnega rubinskordečega stekla, je bogato oblikovno in okrasno brušen in tako eden izmed primerkov zahtevnejše oblikovane in okrašene steklenine. Verjetno ni imel nobene praktične funkcije, temveč je stal kot okras na kakšni mizici, polici ali v vitrini. Med kozarce, ki so v celoti rdeče luženi ali pa so le poslikani z rdečo lužino, šteje tudi št. 34, kozarec z napisom *Ricordo*; gre lahko za spominek na kakšen kraj, dogodek ali pa za željo, da se bi obdarovanec spominjal darovalca. Pri številki 35, kozarcu, poslikanem z rdečo lužino, dopolnjuje napis *Glück* rog obilja, ki poleg obilja simbolizira še rodovitnost, stanovitnost, razsipanje božjih darov pa tudi srečo, srečno naključje, marljivost, previdnost, milost, jesen kot letni čas sadov in gostoljubnost. Pri kozarcu na nogi št. 36 je veliko rdeče luženo pravokotno polje pripravljeno za daljši napis, obsežnejšo upodobitev emblema ali veduto.

Kozarec št. 38 je primer t. i. Egermannove steklenine. Obarvan je z rdečo lužino, ki jo je okoli 1830 izumil izjemno mnogostranski steklarski strokovnjak Friedrich Egermann (1777–1866). Z rdečim luženjem je Egermann nadomestil izjemno drago barvanje steklene mase in tudi zamudno in zelo zahtevno tehniko platiranja. Rdečo lužino je uporabljal zlasti za proizvodnjo cenovno lažje dostopne okrasne steklovine. Zelo priljubljena je postala steklenina, pri kateri je rdeče lužena površina okrašena z motno vgravirano, največkrat pa seveda vjedkano, torej spet brezbarvno oz. belo motiviko gozda, lova ipd., ki jo dopolnjujejo rokokojski ornamentni: *rocailles*, kartuše in podobno. Prav v bidermajerju so jih namreč znova začeli uporabljati, kot neke vrste nostalgični spomin na oblikovalske dosežke *ancienne regima*. Poimenovali so jo kar Egermannova steklenina, kar je še danes veljavni strokovni termin.

Pri kozarcu na nogi št. 39 je ornamentalni pas rokokojske motivike naslikan z opaknimi emajl-

nimi barvami. Rdeče kozarce in kozarce na nogi so velikokrat uporabljali za večno luč pri domačem oltarčku ali pri podobi kakšnega svetnika, morda hišnega patrona. Kozarec št. 42 je bil, sodeč po napisu, darilo za rojstni dan. Poslikava, izvedena s prozornimi emajli nas opozarja na dosežke Antona Kothgasserja (1769–1851). Sprva je bil poslikovalec porcelana v dunajski manufakturi. S tehniko poslikave z lazurnimi emajli, ki jo je prenesel na steklo, se je osamosvojil in se v svojem ateljeju posvečal poslikovanju steklenine z vedutami dunajskih znamenitosti, žanrskimi motivi itd. Še posebej velja pri št. 42 opozoriti na napis, sestavljen iz niza minuciozno izvedenih cvetk, ki pa nimajo nič skupnega s takrat zelo priljubljeno cvetlično pisavo oz. govoricco, v kateri ima vsak posamezni cvet svoj poseben pomen. Rumeno lužene partije (rob ustja) pa nikakor niso le nadomestilo za pozlato, temveč zavestno izbrana tehnika, ki se ujema s tehniko poslikave.

Med vitrinsko oz. zbirateljsko steklenino je tudi rdeče luženi kozarček z ročajem (št. 49). Gre za primer zdraviliškega kozarca, kakršne so v zdraviliščih uporabljali za pitje zdravilne vode. Z ročajem so opremljeni zato, ker so pacienti vodo pili toplo oz. vročo. Bogato okrašene zdraviliške kozarčke, kakršen je tudi št. 49, so prvotno prodajali kot spominke na bivanje v zdravilišču, pozneje pa seveda kot turistične spominke.

Poleg posodja sta v vitrini še dve figurini (št. 61 in 70). Št. 61 je *San-en*, podoba treh, tu druga na drugo postavljenih opic (*hanuman*): opica, ki si zakriva oči je *Mizaru* (ne vidim nič zlega), druga *Ivazaru* (ne rečem nič zlega) si zapira usta, tretja *Kikazaru* (ne slišim nič zlega) pa si zatiska ušesa; so izraz modrosti in s tem sreče. Figurina je še vedno zelo priljubljen spominek, ki ga turisti kupujejo zlasti v Nikku, kjer so opice upodobljene na gornjih brunih vrat svetišča-hleva za *Šimme* (konje). Pri ptičku (št. 70) je manj verjetno, da gre za unikatno izoblikovano figurino, kot so npr. posamezne ali serije naturalistično izoblikovanih in poslikanih ptic iz porcelana (npr. domače ptice, eksotične ptice itd). Morda je služil kot držalo za kartico z imenom pri pogrinjku za posameznega gosta. Okrasno svetlo brušenje je po vsej verjetnosti le pobrušenje dekorja (perja), sicer v reliefni kalup odlitega kipca.

Med posamezne kose skrbno izoblikovane in bogato okrašene uporabne steklenine sodita steklenica s poveznjenim kozarcem (št. 6) in doza za puder (št. 64). Steklenica št. 6 je zelo značilen primer uporabe poznobidermajerske steklenine; namenjena je bila za nočno zalogo pitne vode, njeno mesto je bilo torej na omari, mizici ali polički ob postelji. Običajna pri takšnih steklenicah so debela ostenja, saj ostaja voda v njih tako dlje sveža. Velikokrat so bile te steklenice tudi dokaj

bogato okrašene, kot je tudi ta primer: na brezbarvno osnovo je platirano prozorno kobaltno steklo, ploskovni vzorec plitkih okroglih leč je okrasno vbrusen. Podobno okrašena (platirana in okrasno obrušena) je tudi kobaltno modra doza s pokrovom št. 64. Glede na to, da je sorazmerno nizka, a precej široka, je verjetno služila kot shranilo za telesni ali ličilni puder na toaletni mizici.

*Steklenica za vodo s poveznjenim kozarcem (št. 6).
(foto: Gojko Zupan)*

Med vitrinsko oz. zbirateljsko steklenino sodi še (cvetlična ali zgolj okrasna) vazica št. 69, ki spominja na čase, ko so bili izdelki iz mlečnega (belega nepresevnega) stekla nadomestilo za nadvse dragoceni porcelan iz prvih evropskih manufaktur. Za poslikavo so prav tako uporabljali prozorne barvne emajle in tudi enako motiviko: šopke domačega cvetja ali posamične vrtnice, kar je bil znameniti rokokojski dekor meissenske manufakture "*Deutsche Blumen*" (nemško cvetje). Od začetka šestdesetih let 18. stoletja do srede 19. stoletja je tovrstno steklenino izdelovala steklarna Harrachov na Češkem. Ko so v prvi tretjini 19. stoletja porcelan proizvajali že industrijsko, posnemanje ni bilo več smiselno in steklenina iz mlečnega stekla z emajlno cvetlično poslikavo za imovitejšo publiko ni bila več zanimiva. Mlečno steklo pa je ostalo snov za platirano steklenino, bodisi so iz njega izoblikovali posode bodisi so z njim izvedli platiranje.

Steklenino (št. 21*) iz t. i. spenjenega nerazbarvanega stekla, ki polni črno luženo kredenco je zasnovala akademska kiparka Liza Hribar. Zanimivo je, da imajo mnoge oblike svoj izvor v klasični grški antični keramiki in da med njimi ni najti nobene t. i. steklarske oblike, to je oblike, kakršna nastaja pri pihanju, torej mehurja oz. balona ali kaplje. Vse posode imajo bolj ali manj

debela ostenja, kar veleva že porozni značaj mase in dejstvo, da tenko izpihavanje že dlje časa ni bil več pokazatelj za vrhunsko izoblikovano steklenino. Glede spenjene steklene mase velja še omeniti, da je steklar Abel v hrastniški steklarni svoji hčerki uredil atelječek, kjer je eksperimentirala tudi z maso. Dokaj pogostno napako v masi (mehurček) je s pomnožitvijo (spenjenjem) dekorativno izkoristila, prav tako kot zelenkasti nadih še ne prečiščenega (nerazbarvanega) stekla. Ni znano, ali je tudi oz. če je sploh preizkušala različne tehnike krašenja. Pripomniti velja, da je bila Abelova zelo puristično nastrojena pristašinja nove stvarnosti in je striktno odklanjala kakršnokoli gravirano ali brušeno okrasje.

Med steklenino so še posebej zanimivi kosi, ki so opremljeni z monogramom ali z inicijalkami lastnikovega imena in priimka (št. 13, 33, 40, 41). Pri št. 13. gre, kot že omenjeno, za okrasni bokal oz. visok kozarec z emajlno naslikanima grboma in letnico 1624. Osebni grb in črkovni sestav F H G M pa nima, po zagotovitvi družine Hribar, nič skupnega z družinama Gorup ali Hribar. Visoki kozarec na nizki nogi (št. 33), s sloko, oblikovno v mnogokotnik pobrušeno kupo krasita bogata motna gravura bežečega jelena med drevjem in monogram MG. Motiv bežečega jelena v gozdu verjetno nima kakšnega sicer jelenu velikokrat pripisanega simboličnega pomena, temveč aludira na lov, ki ga je lastnik Milan Gorup (1877–1914), sin Josipa Gorupa in oče Ksenije Hribar, zelo cenil in gojil. Pri okrasno brušenem kozarcu s sodčasto kupo na nizki nogi (št. 40) ostaja odprto, ali je monogram RH dal vgravirati lastnik kozarca (Rado Hribar) sam, ali pa ga je dal vgravirati darovalec, ki je s tem želel poudariti, da je kozarec namenjen prav in edinole Radu Hribarju. Vgravirani lovski prizori v pravokotnih poljih vsekakor opozarjajo na obdarovančevo posebno ljubezen do lova. Na gladkem pasu pod ustjem je še nekaj ostankov pozlate. Pri oblikovno v mnogokotnik pobrušenem kozarcu št. 41 z motno vgraviranim drevjem in monogramom DP ni jasno, ali gre za zbirateljski kos ali pa za z družinama Gorup ali Hribar tesneje povezani kos.

Na koncu še nekaj razlag, dopolnitev in popravkov k vrsti kosov bolj ali manj utilitarne steklenine. Številka 66 je v prvotnem popisu navedena kot mašni vrček. Pri majhni ročki brez ročaja gre za preprost izdelek, kakršnega so priložnostno izdelovale tudi glažute na Slovenskem. Je brez slehernega okrasja, manjkata celo črki V (vinum) oz. A (aqua), ki sta sicer dokaj pogosti, včasih celo bogato okrašeni motiv. Zanimivo je tudi, da manjka ročaj, ki bi ga sicer ob cevastem dulcu in razčlenjeni nogi lahko pričakovali. Vsekakor pa manjka druga, enako oblikovana posoda, saj mašna vrčka nastopata zmeraj in izključno kot par in

sodita k osnovnemu mašnemu priboru. Druga in bolj verjetna razlaga bi bila, da je posoda služila za nalivanje olja v razna majhna svetila na olje. Pri št. 67, črnilniku s pokrovom, gre vsekakor za izbraneje izoblikovan in okrašen primer, namenjen za pisalno mizo imovitejše osebe. Pokrov je preprečeval sušenje črnila, sorazmerno veliki krožnik pa je služil med drugim za odlaganje pisala (jeklenega peresa v peresniku), da črnilo ne bi kanilo na kakšen prt, pisalno podlago ipd. Hkrati je bil črnilnik tako tudi stabilnejši. Okrasno pobrušeni pepelnik (št. 68) je po svoji velikosti verjetno namenjen za eno osebo, steklarne so jih občasno izdelovale v večjih serijah tudi za gostinstvo. Pri krožniku oz. pladnju z dvema pokrovoma (št. 72) gre bolj verjetno za enega od dveh pladnjev, ki sta imela vsak svoj pokrov. Zanimiv je dekor, ki govori za delno oblikovanje v reliefnem kalupu. Pladnji s pokrovi so bili nekoč zelo pogosta sestavina servisov iz porcelana; najdemo pa jih tudi med namizno oz. strežno srebrnino. Uporabljali so jih zlasti v časih, ko je bila pot od kuhinje ali od *dressoira* (mize ali nizke omare za razrezovanje pečenk, testenic in porcioniranje prilog) dolga, in bi se nepokrite jedi zagotovo shladile.

Pri št. 76, karafinu s čepom, gre za primerek namizne posode za olje ali kis, bil pa bi lahko tudi del *vinaigrette*, večjega sestava posod za zabelo solat, ki so ga dopolnjevale še posoda za gorčico, solnica in poprnica. Takih karafinov je na Strmolu več in so namenjeni gostom, ne pa strežnemu osebju. Pri št. 77, osmih skledicah z ročajem, gre za primerke povsem utilitarne posode iz ognjevarnega stekla, v katerih so jedi v kuhinji gratinirali ali kako drugače vroče obdelali in jih potem postregli kar v skledicah, ali pa so jih preložili na krožnike. Pri št. 80 in 81 gre morda za posode, v katerih se postreže mehko kuhano jajce brez lupine. Št. 82 sta dva primerka stojalc za manjše cvetlične aranžmaje, za okras pogrnjene mize. Stojala pa so primerna tudi za večje cvetlične sestave v salonih, sprejemnicah in v drugih obiskovalcem namenjenih prostorih. V popolnem nepoznavanju zahtevnega pravadnega japonskega cvetličnega aranžmaja *ikebana* (živo cvetje), ki temelji na filozofskih razglabljanjih in ponazarja nebo (zgoraj), zemljo (spodaj) in človeka (kot središče), se dandanes že za skoraj sleherni cvetlični aranžma uporablja izraz "ikebanca".

POPIS STEKLENINE

1. **Servis za žgane pijače** (30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v mnogokotna kalupa, pobrušeno; motno vgravirane vitice na obodih;
a. *karafa* s steklenim čepom v okovanem grlu, v. 30 cm;

- b. enajst kozarčkov, v. 5,5 cm.
2. **Servis za žgane pijače** (30. leta 20. stol.): raznobaravno luženo prozorno steklo, pihano in vroče oblikovano; motno vgravirana vinska trta na obodu steklenice
- a. steklenica (čep manjka), v. 18 cm;
- b. pet šilc, v. 11 cm.
3. **Servis za žgane pijače** (30. leta 20. stol.): turkiznozelenkasto prozorno steklo, pihano in vroče oblikovano;
- a. steklenica s steklenim čepom, v. 19 cm;
- b. šest šilc s širokimi kupami na masivnih visokih nogah, v. 6,5 cm.
4. **Servis za hladne pijače** (19. / 20. stol.): temnozeleno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; ročno poslikan z opaknimi barvnimi emajli;
- a. ročka z vzorcem razsutih cvetk in plemiškim grbom na obodu; v. 23 cm;
- b. dva kozarca na nizkih nogah z vzorcem razsutih cvetk, z grbom Celovca in napisom KLAGENFURT oz. z grbom Ljubljane in napisom LAIBACH na obodu; v. 13 cm.

Št. 4 (foto: Gojko Zupan)

5. **Namizni servis za pijače** (2. tretjina 20. stol.): brezbaravno prozorno steklo z rjavim nadihom, pihano deloma prosto, deloma v kalupe in vroče dooblikovano, za 12 oseb (?);
- a. dve ročki za vodo, v. 28 cm;
- b. dve steklenici za belo vino, v. 24 cm;
- c. dve steklenici za črno vino, v. 20 cm;
- d. deset kelihov za belo vino, v. 17 cm;
- e. sedem kelihov za črno vino, v. 15 cm;
- f. štirje kelih za rdeče vino, v. 14 cm;
- g. deset kelihov za desertno vino, v. 12 cm;
- h. osem šilc za žganje, v. 8 cm;
- i. devet kelihov za penino, v. 11 cm;
- j. devet skledic s krožnikom, v. 8 cm;
- k. štiri skodelice z ročajčkoma (za sladoled?), premer 11 cm.
6. **Steklenica za vodo s poveznjenim kozarcem** (19./20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, platirano s kobaltno modrim prozornim steklom, z okrasjem vbrušanih leč; kot garnitura na nočni omarici;
- a. trebušasta steklenica, v. 13 cm;
- b. valjast kozarec, v. 9 cm.
7. **Namizna ročka** (1. tretjina 20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z okrasjem nataljenih niti, v. 27 cm.
8. **Namizna ročka (za rum?)** (2. četrtina 20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z okrasjem vgraviranega listja, v. 15 cm.
9. **Namizna ročka (za vodo?)** (2. četrtina 20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z okrasjem motno vgraviranega cvetja na vratu in trupu, v. 25 cm.
10. **Čeladasta ročka za vodo** (3. tretjina 19. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z vzorcem motno vgraviranih zvezdic (kot iz garniture za umivanje rok ob mizi), v. 20 cm.
11. **Dve steklenici s čepoma** (2. tretjina 20. stol.): zelenkasto prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z okrasjem zlatih pasov na trupu, v. 21 cm.
12. **Karafa s čepom** (2. četrtina 20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z okrasjem plastičnih reber na sploščenem trupu, v. 23 cm.
13. **Okrasni bokal z emajlno poslikavo** (19./20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, slikarja štajerskega deželnega in plemiškega grba in črkami F H G M v opaknih emajlnih barvah in s pozlato, zlepljen (kot posnetek posode iz 17. stol.), v. 25 cm.
14. **Vrček za pivo s kositrnim pokrovom** (2. pol. 19. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z okrasno vbrušanimi cveticami na obodu; pokrov okovan s kositrnim obročem s palčno oporo, v. 20 cm.
15. **Vrček za pivo s kositrnim pokrovom** (zač. 20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z motno gravuro bežega jelena v gozdu na obodu; pokrov okovan s kositrnim obročem s palčno oporo, v. 12 cm.
16. **Vrček za pivo na nizki nogi s pokrovom** (2. pol. 19. stol.): brezbaravno prozorno steklo, vpihano v kalup in oblikovno pobrušeno, z motno gravuro konja v drncu med drevjem, v. 22 cm.
17. **Kelih za penino s široko kupo** (2. četrtina 20. stol.): modro prozorno steklo, pihano in vroče in vroče dooblikovano, v. 17,5 cm.
18. **Garnitura kelihov za vino** (19./20. stol.): brezbaravno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z motno gravuro festonov;

- l. dva keliha za belo vino, v. 15 cm;
 m. dva keliha za črno vino, v. 13 cm;
 n. trije kelihi za sladko vino, v. 12 cm;
 o. trije kelihi za desertno vino, v. 11 cm.
19. **Štirje kelihi na plinti** (1. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano, vroče dooblikovano in oblikovno pobrušeno, na jajčastih kupah pod ustjem motno vgraviran preplet vitice in festonov, v. 13 cm.
20. **Garnitura devetih kelihov za penino** (pozno 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v mnogokoten kalup in oblikovno pobrušeno, v. 20 cm.
21. **Dva keliha za penino** (zadnja četrtina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z okrasno brušenim kolarjem ob dnu sloke, trobljaste kupe, v. 22 cm.
22. **Okrasni kelih** (zgodnje 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim jezdecem v nakazani krajini, namizni pokal (?), v. 17 cm.
23. **Okrasni kelih** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim cvetličnim pasom pod ustjem, namizni pokal (?), v. 19 cm.
24. **Okrasni kelih** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v mnogokoten kalup in vroče dooblikovano; z motno in svetlo vgraviranim okrasjem na fasetah, namizni pokal (?), v. 18 cm.
25. **Okrasni kelih** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim bežečim jelenom na kupi, namizni pokal (?), v. 17 cm.
26. **Okrasni kelih** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim puttom v medaljonu na kupi, namizni pokal (?), v. 16 cm.
27. **Okrasni kelih** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z vtaljeno zavito rdečo nitjo v balustrskem deblu; z motno vgraviranim vitičjem na kupi, namizni pokal (?), v. 17 cm.
28. **Okrasni kelih** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z vtaljenimi zavitimi rdečimi nitmi v balustrskem deblu; z motno vgraviranim rastlinjem pod lokastimi pasovi na kupi, namizni pokal (?), v. 18 cm.
29. **Okrasni kelih** (1. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim rastlinjem na kupi, v slogu zgodnjih nürnberških graviranih pokalov, v. 16 cm.
30. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano, vroče dooblikovano in oblikovno pobrušeno; z motno vgraviranim vrtnarjem na kupi, v. 15 cm.
31. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim rastlinjem v treh medaljonih na kupi, v. 15 cm.
32. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim rastlinjem in napisom *Zum Andenken* v medaljonu na kupi, v. 14 cm.
33. **Visok kozarec na nogi** (19./20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v mnogokoten kalup in oblikovno pobrušeno; z motno vgraviranim bežečim jelenom in monogramom G M (Milan Gorup ?), v. 23 cm.

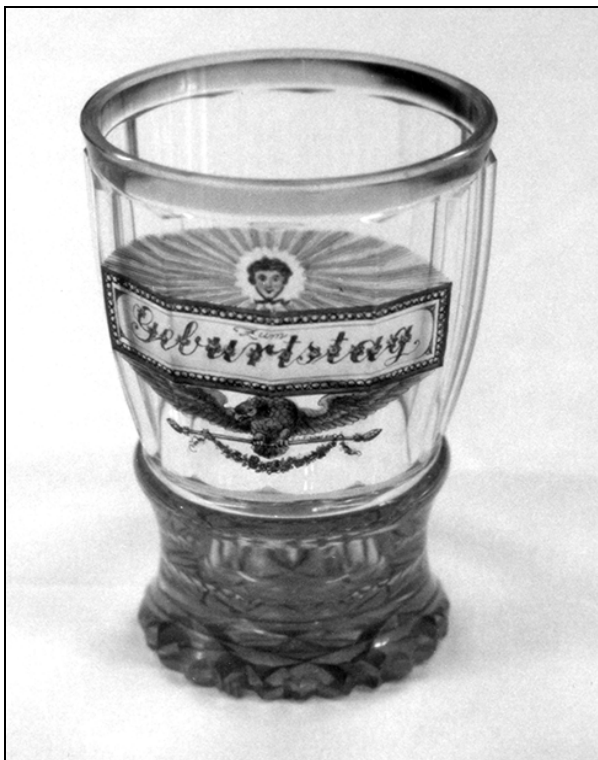

Št. 33 (foto: Gojko Zupan)

34. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): rdeče luženo brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim napisom *Ricordo* v medaljonu na kupi, v. 10,5 cm.
35. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): rdeče luženo brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z motno vgraviranim rogom obilja in napisom *Glück* v medaljonu na kupi, v. 12,5 cm.
36. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): z rdečo

lužino poslikano brezbarvno steklo, vpihano v mnogokoten kalup in oblikovno pobrušeno, s pravokotnim poljem za napis, v. 16 cm.

37. **Kozarec z žmulastim dnom** (2. četrtina 19. stol.): prozorno rubinskordeče steklo, vpihano v mnogokoten kalup, oblikovno in okrasno pobrušeno, v. 14 cm.
38. **Kozarec na nogi** (ok. 1860): rdeče luženo brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranimi jelenom in *rocaille* na zvončasti kupi, poškodovan, v. 15 cm.
39. **Kozarec na nogi** (2. tretjina 19. stol.): rdeče luženo brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; s pasom z opakno emajlno barvo naslikanih *rocailles* in cvetk, v. 15 cm.
40. **Kozarec na nizki nogi** (2. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano, vroče dooblikovano, oblikovno in okrasno pobrušeno; z motno vgraviranimi lovskimi prizori in monogramom RH (Rado Hribar) na sodčasti kupi, v. 12,5 cm.
41. **Kozarec** (3. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v mnogokoten in oblikovno pobrušeno; z motno vgraviranim drevjem in monogramom DP, v. 13 cm.

Št. 42 (foto: Gojko Zupan)

42. **Kozarec** (2. četrtina 19. stol.): rahlo zelenkasto prozorno steklo, vpihano v mnogokoten kalup in oblikovno pobrušeno; delno rumeno lužen, s

prozornimi barvnimi emajli naslikan kurzivni napis *Zum Geburtstag* na zaobljeni kupi, v. 12 cm.

43. **Kozarec na nogi** (3. tretjina 19. stol.): zeleno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z motno vgraviranim konjem v nakazani krajini na obodu rahlo konične kupe, v. 13 cm.
44. **Kozarec z razširjenim dnom** (2. tretjina 19. stol.): temnozeleno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, oblikovno brušeno in kroglašano; z opakno emajlno barvo in z zlatom naslikano rastlinje na usločeno koničnem obodu, v. 13,5 cm.
45. **Kozarec na nogi** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; svinčevo črna in zlata slikarija jezdeca v krajini na sodčastem obodu, v. 15 cm.
46. **Vazica** (30. leta 20. stol.): jantarjasto rjavo prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, oblikovno obrušeno v široke fasete; na trupu pod ramo srebrnkast pas treh ponavljajočih se figur v tehniki, ki povzema *niello*, v. 12 cm.
47. **Okrasna steklenica s čepom** (30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, platirano z jantarjasto rjavim prozornim, pihano in vroče dooblikovano, oblikovno in okrasno pobrušeno; z motno vgraviranimi *rocailles* v kvadratnih poljih, v. 27 cm.
48. **Kozarec** (30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, jantarjasto rumeno luženo, pihano in vroče dooblikovano, z motno vgraviranim jelenom v gozdu na koničnem obodu, v. 11 cm.
49. **Kozarec z ročajem** (3. tretjina 19. stol.): rdeče luženo brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, okrasno vbrušene (krogla) leče in motno vgravirano listje na valjastem obodu, v. 14 cm.
50. **Kelih s pokrovom, pokal** (1. pol. 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z vtaljenimi zaviti rdečimi nitmi, steklarne na Češkem, v. 22 cm.
51. **Okrasni pokal** (20./30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z zlatom naslikan amor na črnem polju medaljona in pastozno naslikano zlato, črno obrobljeno, okrasje na kupi, v. 32 cm.
52. **Okrasna posoda s pokrovom** (2. četrtina 20. stol.): temnozeleno prozorno steklo, vpihano v mnogokotni kalup, delno oblikovno pobrušeno kot fasete, v. 26 cm.
53. **Vazica** (3. tretjina 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; poslikana v emajlnih barvah, na kovinskem podstavku s tremi putti, v. 10 cm.
54. **Kozarec za vroče pijače** (19./20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, vstavljen v emajlno poslikani kovinski obod z ročajem, v. 10 cm.

Št. 50 (foto: Gojko Zupan)

55. **Okrasje** (pozno 19. stol.): brezbarvno prozorno in deloma rdeče luženo steklo, vpihano v nabričen kalup, vroče dooblikovano, s pritaljenim vroče izoblikovanim okrasjem na visokem deblu v. 28 cm.
56. **Okovana skledica** (pozno 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, z vtaljenimi opaknimi belimi zavitimi nitmi, na visokem balustrskem deblu; v pozlačenem okovju (dva ročaja in podstavek), v. 15 cm.
57. **Skledica (solnica?)** (30. leta 20. stol.): modro prozorno steklo, vpihano v kalup in vroče dooblikovano; oval 9 x 7 cm, v. 4,7 cm.
58. **Skledica na nogi** (2. tretjina 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; emajlno poslikana z razsutimi cvetki na plitki okrogli kupi, premer 15 cm, v. 8 cm.
59. **Okrasni bokal** (30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; okrasno vbrušene (kroglane) leče in svinčevo črno/zlata poslikava s papagaji in cvetki, v. 18 cm.
60. **Vazica** (2. tretj. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; okrasno vbrušen dekor, v. 8 cm.
61. **Figurina treh opic** (30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, ulito v kalup; motiv: ne slišim, ne vidim, ne govorim, v. 19,5 cm.
62. **Vazica z dvema ročajema** (pozno 19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v kalup in vroče dooblikovano; motno vgravirano rastlinsko okrasje, v. 13,5 cm.
63. **Doza s pokrovom** (1. četrtina 20.stol.): brezbarvno prozorno steklo, platirano z vijoličastim steklom, pihano in vroče dooblikovano; na pokrovu in posodi do prozorne osnove odbrušena pasova listja, v. 15 cm.
64. **Doza s pokrovom** (1. tretjina 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo platirano s kobaltno modrim prozornim steklom, pihano in vroče dooblikovano; dekor je okrasno vbrušen do brezbarvne osnove, premer 14 cm, v. 7 cm.
65. **Doza s pokrovom** (pred 1931): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v kalup, pokrov iz posrebrene pločevine, na obodu doze okrasno vbrušeni pasovi; na giljoširanem pokrovu vgraviran napis *Ehrenpreis Juni 1931*; 14,5 cm x 10,5 cm, v. 6,5 cm.
66. **Mašni vrček** (19. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, v. 14 cm.
67. **Črnilnik s pokrovom in krožnikom** (30. leta 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v kalupa, oblikovno pobrušeno, z medeninastim okovjem, premer podstavka/krožnika 20 cm, v. 16 cm.
68. **Pepelnik** (2. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, ulito v kalup in oblikovno pobrušeno; na obod in v dno svetlo vbrušeno žlebičasto okrasje, premer 15 cm, v. 4,5 cm.
69. **Vazica na nogi** (2. pol. 19. stol.): opakno belo (mlečno) steklo, pihano in vroče dooblikovano; ročno, z emajlnimi barvami naslikano razsuto cvetje, premer (noge) 9 cm, v. 17 cm.
70. **Figurina Ptiček** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, ulito v kalup (?), vroče izoblikovano; s svetlo vbrušnim okrasjem, dolžina 10 cm, v. 7 cm.
71. **Skleda** (1. tretjina 20. stol.): modro prozorno steklo, vpihano v kalup in vroče dooblikovano; z okrasjem zavutih reber, premer 32 cm, v. 10 cm.
72. **Pladenj in dva pokrova** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; na pokrovih nataljeno okrasje, premer (pladnja) 30 cm, v. 12 cm.
73. **Štirje krožniki** (20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v reliefne kalupe in vroče dooblikovano; okrasje na krožnikih je različno; a) premer 36 cm, b) premer 30 cm; c) premer 21 cm, d) premer 29 cm.
74. **Vazica na nogi** (2. tretjina 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; oblikovno in okrasno pobrušena, v. 15 cm.

75. **Skledica/solnička** (30. leta 20. stol.): svetlozeleno opakno steklo, pihano in vroče dooblikovano, premer 7 cm.
76. **Karafin s čepom** (20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v kalup in vroče dooblikovano, oblikovno pobrušeno, v. (s čepom) 14,5 cm.
77. **Osem skledic z ročajem** (20. stol.): ognjevarno steklo znamke DURAX, premer 7,5 cm, v. 4,5 cm.
78. **Okrasni krožnik** (1. pol. 20. stol.): modro opakno steklo, pihano in vroče dooblikovano; ob obodu zlat rob; široki obod z dekorjem zlatih pikic, premer 18 cm.
79. **Svečnik** (2. pol. 19./1. pol. 20. stol.): rubinsko rdeče steklo, ulito in vroče dooblikovano, s pozlačenim plastičnim okrasjem, v. 8 cm.
80. **Dve posodi za mehko kuhana jajca** (20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, ulito (?) pihano in vroče dooblikovano, pravokotni kupi 9 cm x 9 cm, v. 11 cm.
81. **Posoda za mehko kuhano jajce** (20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, ulito (?) pihano in vroče dooblikovano, premer (kupe) 10 cm, v. 11 cm.
82. **Stojalci za cvetne aranžmaje** (2. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, ulito in vroče dooblikovano, a) premer 8 cm, b) premer 10 cm.

NAKNADNO POPISANA STEKLENINA
(december 1997)

- 1.* **Štirje kelih za vino** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; na rahlo usločenih in navzdol zoženih kupah dva pasova okrasno vbrusena in "drsano" vgraviranega okrasja, v. 13 cm.
- 2.* **Dva kelih za vino** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano, debli z nodusom; kupi s pasovoma okrasno vbrusena in "drsano" vgraviranega okrasja, v. 11,5 cm.
- 3.* **Trije kelih za vino** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; dno kupe z okrasno vbrusenim dekorjem, v. 13 cm.
- 4.* **Trije kelih za vino** (2. četrtina 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; na kupi pas svetlo vbrusenih lečic, v. 15 cm.
- 5.* **Trije kelih za penino** (od 20. let 20. stol. dalje): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; v. 11,5 cm.
- 6.* **Kelih za vino** (2. četrt. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; lijakasta kupa na balustrskem deblu; pas okrasno vbrusenih lečic na kupi, v. 16 cm.
- 7.* **Dva kelih za vino** (2. tretjina 18. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano, vroče dooblikovano, oblikovno pobrušeno v mnogokotnik; ob robu ustja pozlata, v. 17 cm.
- 8.* **Vrček za pivo** (19./20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; emajlna slikarija jelena pred drevesom na obodu, v. 9 cm.
- 9.* **Vrček za pivo ali slatino** (19./20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; mnogokotni obod emajlno poslikan s cveticami in nečitljivima inicialkama, v. 9 cm.
- 10.* **Steklenička za vodo** (20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; trebušasti trup emajlno poslikan s heraldičnim orlom.
- 11.* **Steklenička s čepom** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; emajlno naslikani cvetni motivi na trupu in čepu
- 12.* **Steklenica za liker** (2. četrtina 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; z okrasno vbrusenimi rombi in žlebiči, v. 18 cm.
- 13.* **Steklenica za žganje s čepom** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; okrašeno z zlatima pasovoma, v. 21,5 cm.
- 14.* **Steklenica za žgane pijače** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; okrasno vbruseni medaljoni z emajlno slikarijo cvetličnih šopkov, čep manjka, v. 22 cm.
- 15.* **Žepna steklenička za žganje** (19./20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v reliefno vzorčast kalup; na sploščenem trupu reliefni rastlinski motivi, v. 14 cm.
- 16.* **Steklenička za parfum** (2. tretjina 20. stol.): brezbarvno steklo, platirano z modrim prozornim, pihano v kalup; okrasno do brezbarvne osnove vbruseni pozlačeni pasovi.
- 17.* **Steklenička za rum** (20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; okrasno vbruseni cvetni motivi na obodu, v. 16 cm.
- 18.* **Servis za žganje** (2. tretjina 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; trup steklenice emajlno poslikan s prizorom lova na lisico, kupe petih šilc emajlno poslikane z lisicami in psi, v. 22 cm in v. 6,5 cm.
- 19.* **Garnitura za pijače** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, pihano in vroče dooblikovano; na obodih medaljoni s pretiski lovskih prizorov:
- tri prizmatične steklenice z gobastimi čepi: dve steklenici v. 23 cm, ena steklenica v. 21 cm;

- triinpetdeset kozarcev na nogi: 19 kozarcev v. 18,5 cm, 8 kozarcev v. 16 cm, 3 kozarci v. 14 cm, 11 kozarcev v. 11,5 cm, 8 kozarcev v. 9,5 cm, 4 kozarci v. 7,5 cm;
 - devet tumblerjev v. 10 cm.
- 20.* **Valjasta vaza s kačo** (1. pol. 20. stol.): brezbarvno prozorno steklo, vpihano v valjast kalup, oblikovno in okrasno pobrušeno, z ovito kovinsko kačo in obodom ob dnu.
- 21.* **Steklenina iz spenjenega stekla** (30. leta 20. stol.): zelenkasto (neprečiščeno), v masi spenjeno steklo, pihano in vroče dooblikovano.

Št. 21* (foto: Gojko Zupan)

LITERATURA

- Minařik, Franc: *Pohorske steklarne*. Maribor : Založba Obzorja, 1966.
- Newman, Harold: *An Illustrated Dictionary of Glass*. London : Thames & Hudson Ltd, 1977.
- Schack, Clementine: *Die Glaskunst*. München : Keyserische Verlagsbuchhandlung GmbH, 1972.
- Schnauck, Wilhelm: *Glaslexikon*. München : Verlag Georg D. W. Callwey, 1959.

Urešová, Libuše: Glas. *Das große Bilderlexikon der Antiquitäten*. Praga/Gütersloh : Artia/Bertelsmann, 1968.

Weiß, Gustav: Glas. *Reclams Handbuch der künstlerischen Techniken*. Stuttgart : Philipp Reclam jun., 1986.

Z U S A M M E N F A S S U N G

Die Gläser auf Schloss Strmol

Die Glassammlung auf Schloss Strmol umfasst vor allem Tringefäße (Gläser, Kelche und Krüge) und Schenkgefäße (Flaschen, Kannen), die zum Gedeck des einzelnen Gastes bei Banketten oder bei Mahlzeiten für eine geringere Zahl von geladenen Gästen gehörten. Der überwiegende Teil der Gläser ist aus farblosem Glas (einige auch aus Bleiglas), andere sind rot- oder gelbgebeizt oder farbig überfangen. Der Dekor ist geschliffen, matt oder hell graviert, in Form von Fadenauflagen bzw. opaker oder transparenter Emailbemalung. Außer den Servicen (einer bestimmten Zahl von Trinkgefäßen mit einem in Form und Dekor angeglichenen Schenkgefäß) gibt es noch mehr oder weniger große Garnituren von Wein- und Sektkelchen, jedoch ohne passendes Schenkgeschirr, da der Qualitätswein und selbstverständlich auch der Schaumwein stets aus Originalflaschen eingeschenkt werden. In der Sammlung befinden sich weiters Kompottschalen, Duftfläschchen, Karaffinen, Zierschalen und Schnittblumenvasen. Beachtenswert sind ferner noch die frei in den Gesellschaftsräumen aufgestellten und in den Vitrinen aufbewahrten Sammlerstücke, die allesamt der Zeit vom 18. bis zur zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts angehören. Vermutlich handelt es sich um Erbstücke, Geschenke sowie Ankäufe, bei denen sich die Schlossbesitzer wohl von Kennern und Fachleuten beraten ließen. Hinsichtlich der Qualität der Trink- und Schenkgefäße, wie auch der zum Schmuck der Räume dienenden Gläser und der Vitrinenstücke handelt es sich durchwegs um die sogenannte "goldene Mitte", die Qualität liegt also weder unter noch über dem Durchschnitt.